

Crisisbeheersing

Deel 4. Ontruimingsplan

FPA Utrecht
Distelvlinder 5, Den Dolder

Inhoud

1 Inleiding	2
2 Belangrijke telefoonnummers	3
3 Visie op BHV	4
4 Ontruiming	6
5 Werkwijze ontruiming	7
6. Ondersteunende informatie	10
Bijlage 1: Verklarende woordenlijst	13

1 Inleiding

Fivoor biedt psychiatrische zorg aan mensen die voor anderen om hen heen, voor de samenleving of voor zichzelf een gevaar vormen en ernstig grensoverschrijdend of ontwrichtend gedrag vertonen en aan mensen die door een combinatie van (complexe) problematiek niet op hun plaats zijn in de reguliere psychiatrie. De aard van deze zorgverlening brengt bepaalde risico's met zich mee. Fivoor is zich hiervan bewust en wil zich daarom adequaat voorbereiden op mogelijke calamiteiten en crises.

Calamiteiten en crises zijn die momenten waarop de continuïteit van de zorg of de veiligheid van patiënten, medewerkers of de omgeving in het geding is en Fivoor onvoldoende een respons vanuit de reguliere organisatie kan geven. Het crisismanagement richt zich op situaties die variëren van branden en gijzelingen tot onttrekkingen en incidenten die sterk het imago van de forensische psychiatrische zorg in het algemeen en van Fivoor in het bijzonder raken. Een crisisorganisatie kan op die momenten helpen de impact van de crisis te beperken en de belangen van patiënten, stakeholders, de eigen organisatie en haar partners te behartigen.

Fivoor is zich daarbij bewust van de maatschappelijke context waarin zij opereert, zowel in de dagelijkse praktijk als tijdens een crisis. Fivoor realiseert zich dat de context van een gebeurtenis bepalend kan zijn voor het crisispotentieel: wat voor de organisatie geen calamiteit is, kan door de buitenwereld wel als een calamiteit worden gezien, of door bepaalde omstandigheden uitgroeien tot een calamiteit en crisis. Media- en politieke aandacht spelen hierin een belangrijke rol. Fivoor ziet het als haar taak om waar mogelijk onrust te beperken en zo transparant mogelijk te zijn zonder dat de belangende veiligheid en de privacy van medewerkers en patiënten in het geding raken.

De crisisbeheersing binnen Fivoor is geregeld in vijf hoofddocumenten die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn:

Deel 1 [Crisisorganisatie](#); inrichting van de crisisorganisatie (organisatie breed)

Deel 2 Calamiteitenplan; handswijze bij verschillende calamiteiten (locatie specifiek)

Deel 3 BHV plan; inrichting en werkwijze BHV organisatie (gebouw specifiek)

Deel 4 Ontruimingsplan; handswijze bij ontruiming (gebouw specifiek)

Deel 5 [OTO beleidsplan](#); borging crisismanagement door middel van opleiden, trainen en oefenen (organisatie breed)

Daarnaast is er ook een aantal documenten gericht op het communicatieve aspect van de crisisbeheersing:

- Mediastrategie
- Communicatie strategie (in wording)
- Persprotocol

Volgens eigen normen en wet- en regelgeving dienen we te voorzien in een zekere mate van basisveiligheid. Doel is in eerste instantie om calamiteiten te voorkomen. Toch lukt dat niet altijd. Er zullen van tijd tot tijd incidenten of calamiteiten voorkomen. Om die reden beschikken we over de bedrijfshulpverlening (BHV). Dit document beschrijft hoe binnen FPA Utrecht een ontruiming georganiseerd dient te worden. Het ontruimingsplan is een los document, dat onlosmakelijk met het BHV-plan van FPA Utrecht verbonden is.

2 Belangrijke telefoonnummers

Afdeling/contactpersoon	Telefoonnummer
ANW Hoofd Den Dolder	030 - 225 6515 of 06-5185 8765
Centrale meldkamer FPA Utrecht	088 - 178 55 56
BHV-Ploegleider	06-83550805
Manager Bedrijfsvoering Wier	06-23711680
Manager Zorg Wier	06-53345534
Manager Bedrijfsvoering FPA Utrecht	06-53213108
Manager Zorg FPA Utrecht	06-83038258
Omgevingsmanager	06-30813166

Zie verder [Calamiteitentelefoonlijst regio Utrecht](#) voor overige telefoonnummers.

3 Visie op BHV

Risicogestuurde brandveiligheidsoplossing

Het oudbouw gedeelte (begane grond en de verdiepingen van SUPP Gesloten, SUPP Reso en ST Besloten) van FPA Utrecht (gebouw Roosenburg) voldoet niet aan de wettelijke bouweisen. Door te voldoen aan de prestatie-eisen uit het Bouwbesluit 2012 moeten de functionele eisen ingeregeld zijn. Dit is mogelijk door middel van een risicogestuurde brandveiligheidsoplossing. Dit bestaat uit een in samenhang beschouwde combinatie van bouwkundige, installatietechnische en organisatorische maatregelen op basis van de geconstateerde gebreken op de aanwezigheid en kwaliteit van de brandscheidingen. Het doel is om maatregelen in te stellen gericht op het beperken van uitbreiding van brand en de mogelijkheid om veilig te vluchten. Dit heeft o.a. gevolgen voor de BHV-organisatie van FPA Utrecht. Deze aanpassingen zijn in het BHV-plan en Ontruimingsplan van FPA Utrecht opgenomen. Deze risicogestuurde brandveiligheidsoplossing geldt totdat Fivoor in 2025 weg gaat van locatie WA Hoeve Den Dolder zoals afgesproken met Altrecht.

Als uitgangspunt voor de risicogestuurde brandveiligheidsoplossing wordt het volgende uitgangspunt gehanteerd:

- De gehele oudbouw (begane grond en de verdiepingen van SUPP Gesloten, SUPP Reso en ST Besloten) wordt als één compartiment beschouwd. De verdieping is nader opgedeeld in brandcompartimenten, conform vergunning.
- De scheiding tussen de oudbouw en de nieuwbouw is zodanig dat in geval van een brand op de begane grond de aanwezige personen op de verdieping voldoende tijd hebben om het gebouw veilig te kunnen verlaten. Er wordt daarbij gestreefd naar een niveau van vluchtveiligheid dat het nieuwbouwniveau zoveel mogelijk benadert (ondanks dat het wettelijke niveau het niveau bestaande bouw is).

Visie

Behalve aan het voldoen aan wettelijke vereisten ligt aan dit BHV-plan ook een visie ten grondslag. BHV-taken worden verricht door zorgmedewerkers en niet door beroeps calamiteiten-bestrijders. Zorgmedewerkers hebben niet de kennis, kunde en ervaring van (professionele) brandbestrijders en zullen zich bij brand calamiteiten dan ook primair richten op twee hoofdtaken:

1. Het in veiligheid brengen van personen
2. Het voorkomen van branduitbreiding

Vanuit deze visie en de risicogestuurde brandveiligheidsoplossing hanteert FPA Utrecht de volgende uitgangspunten:

- dat de procedure voor de eerste afhandeling bij een brandmelding zo eenvoudig mogelijk moet zijn;
- dat de medewerkers van het BHV-team als taak hebben om de situatie rondom de brandmelding voor te bereiden op de komst van de brandweer zodat zij hun werk goed en veilig kunnen doen;
- dat de medewerkers zorgdragen voor de volgende interventies vanaf het moment van de brandmelding:
  - ✓ het isoleren van de brandhaard in een compartiment;
  - ✓ het stabiliseren van de brandhaard wanneer dit op een veilige manier kan;
  - ✓ het ontruimen van het compartiment;
  - ✓ het vrijmaken en -houden van de toegangsroute naar de brandhaard voor de brandweer;

- ✓ het verzamelen van de informatie bij de ploegleider ten behoeve van informatieoverdracht aan de hulpdiensten;
- ✓ het opvangen van de ontruimde/ geëvacueerde patiënten en medewerkers.
- dat de BHV-er van de afdeling waar brand is en de 1e BHV-er die ter plaatse is automatisch de Verkenners zijn;
- dat de overige vier BHV-ers die ter plaatse komen automatisch de Ontruimers zijn;
- dat BHV-ers altijd in tweetallen opereren;
- dat BHV-ers op verkenning altijd een handbrandblusser meenemen;
- dat BHV-ers zichzelf tijdens een BHV-inzet nooit in gevaar brengen (eigen veiligheid eerst);
- dat bij een branddetectie altijd direct gestart wordt met ontruimen van de afdeling (subbrandcompartiment);
- dat BHV-ers herkenbaar zijn voor hulpdiensten (bijv. door het dragen van een rood hesje voor de ploegleiders en een gele BHV-band voor de BHV'ers van dienst);
- dat alle medewerkers op de hoogte moeten zijn van de belangrijkste brandveiligheidsmaatregelen op de afdeling waar ze werken, zoals nooddeuren, brandalarm, rookbeleid en het functioneren van de BHV en dat nieuwe medewerkers (incl. stagiaires en invallers) standaard hierover geïnformeerd worden;
- dat patiënten die verblijven in de klinische afdelingen van FPA Utrecht worden geïnformeerd over de brandveiligheidsmaatregelen en dat zij bij risicovol gedrag aangesproken worden.

Locaties

Het BHV team van FPA Utrecht is tevens het BHV team van het gebouw Winkler. Ploegleider begeeft zich bij een incident samen met het BHV-team naar het gebouw Winkler. Op Winkler is normaliter altijd 1 BHV-er aanwezig.

4 Ontruiming

Calamiteiten waarbij ontruiming noodzakelijk kan zijn betreffen onder andere:

- Brand
- Bommelding
- Gijzeling
- Grote technische storing
- Gevaarlijke stoffen (incl. explosiegevaar en chemische stoffen)

Uitgangspunten bij ontruiming

- Werk altijd in tweetallen.
- Start direct met ontruimen.
- Elke afdeling is verantwoordelijk voor een goede aan- en afwezigheidsregistratie van de patiënten van de afdeling. Hiervoor zijn voor alle afdelingen binnen FPA Utrecht whiteboards aangeschaft.
- Het vluchten vanuit de nieuwbouw is ingevuld en onafhankelijk van de oudbouw. Daarom is:
  - de scheiding tussen de oud- en nieuwbouw 30 minuten brandwerend;
  - de gevel t.p.v. de buitentrap 30 minuten brandwerend, zodat bij een brand in de oudbouw er vanuit de nieuwbouw altijd een vluchtroute aanwezig is die niet door de oudbouw loopt.
- Om het veilig vluchten op de begane grond in te vullen moeten maatregelen aanwezig zijn die zorgen dat:
  - een ontstane brand snel wordt gedetecteerd (en de locatie wordt bepaald);
  - de interne organisatie snel wordt gealarmeerd en aanwezig is om de ontruiming te begeleiden;
  - de omvang van het bedreigde gebied (het subbrandcompartiment) en het aantal aanwezige personen beperkt is;
  - er voldoende ontruimers zijn om de ontruiming snel plaats te kunnen laten vinden;
  - de interne organisatie bekend is met het gehanteerde ontruimingsconcept en geoefend is.

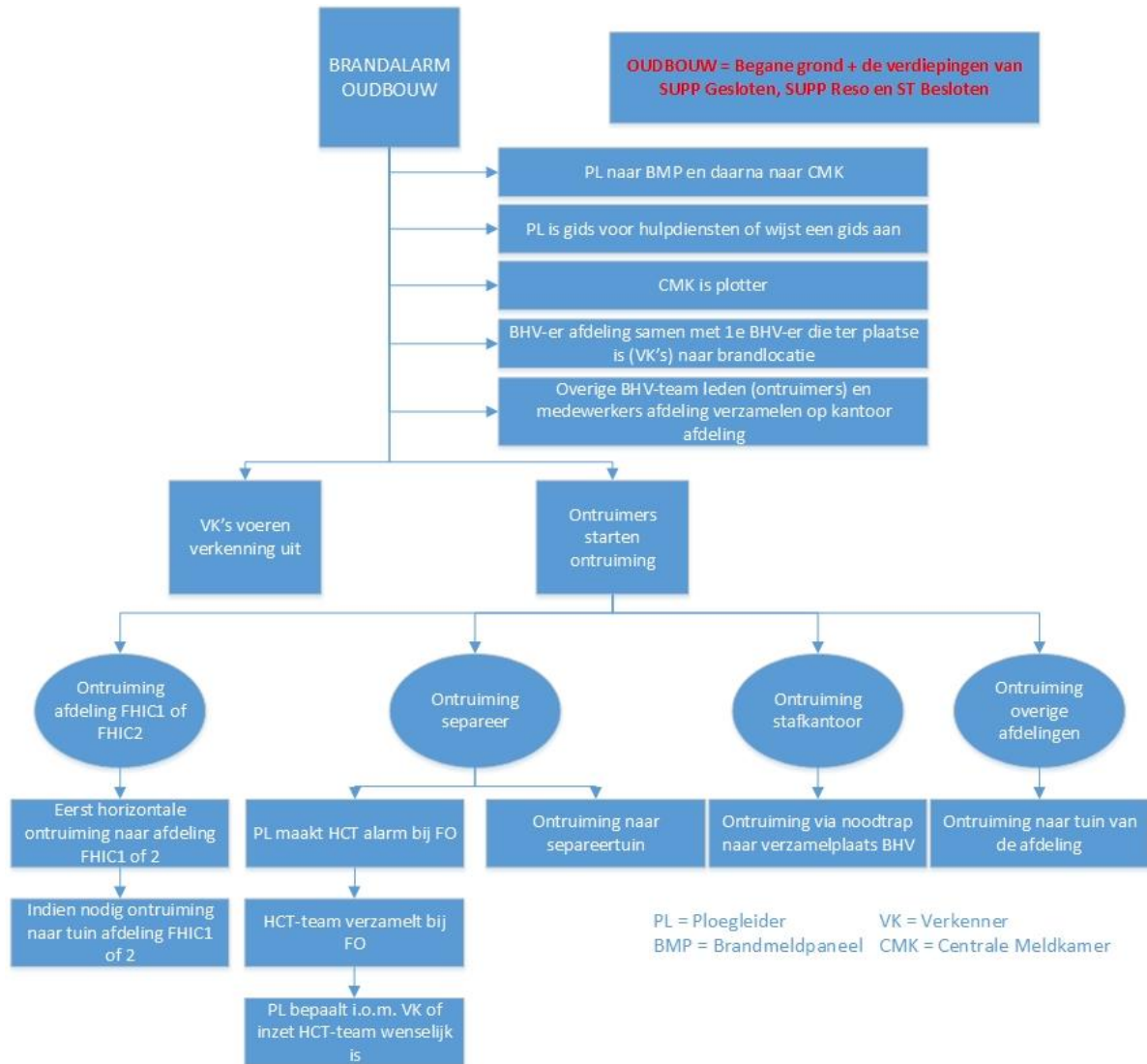
Instructie ontruimen

Bij Brand: Start met ontruimen van de naast gelegen kamers van waar de brand zich bevindt, vervolgens de recht tegenover gelegen kamer. Daarna de rest van de afdeling.

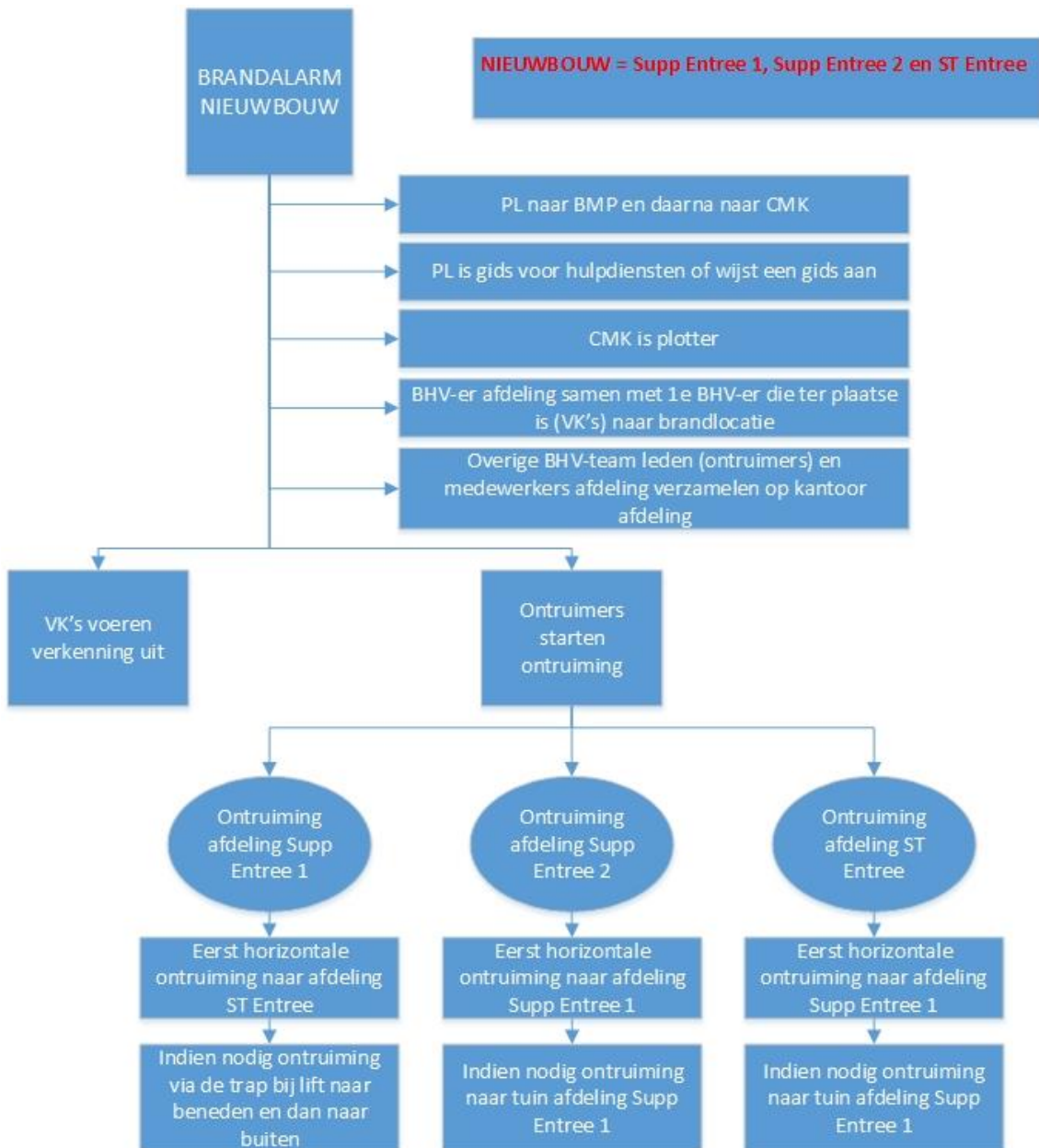
Bij andere incidenten: Start met het ontruimen van de verst gelegen kamers t.o.v. de nooduitgang en werk zo richting de nooduitgang.

5 Werkwijze ontruiming

De werkwijze van ontruiming is verdeeld in het ontruimen van de oudbouw en de nieuwbouw, deze worden procesmatig als volgt weergegeven:

PL = Ploegleider   VK = Verkenner
 BMP = Brandmeldpaneel   CMK = Centrale Meldkamer

1. Alle BHV-ers gaan direct naar het kantoor van de afdeling waar de brand is. Voor het gebouw Winkler geldt dat het BHV-team bij de ingang van het gebouw verzamelt waar het brandmeldpaneel hangt.
2. De BHV-er van de afdeling waar de brand plaatsvindt gaat samen met de eerst arriverende BHV-er verkennen.
3. De overige vier BHV'ers zijn automatisch ontruimers. De bepaling van het aantal ontruimers is overeenkomstig de handreiking "Toetsing Artikel 7.11a Bouwbesluit 2012 bij zorgfuncties".
4. **Binnen drie minuten** na een brandmelding zijn voldoende ontruimers voor de evacuatie

aanwezig.

5. **Binnen één minuut** na aankomst start de ontruiming.
6. De ontruiming van de patiënten loopt (met uitzondering van de FHIC) via de kortste weg naar buiten;
7. Voor afdeling FHIC is de ontruiming gefaseerd. Eerst wordt horizontaal van afdeling FHIC1 naar afdeling FHIC2 gevlucht of vice versa, waarna indien daar aanleiding toe is, naar de tuin van afdeling FHIC1 dan wel FHIC2 wordt gevlucht;
8. Het ontruimen beperkt zich in beginsel tot het ontruimen van het deel waarin de brandmelding heeft plaatsgevonden. Gelijktijdig met de brandmelding (en het ontruimen van de afdeling) wordt door de Verkenners onderzocht wat de aard en de omvang van de calamiteit is. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan wordt in overleg met de PL bepaald of aanliggende afdelingen ontruimd moeten worden.
9. Op aanwijzing van de ploegleider of de brandweer kan ook worden gekozen om over te gaan tot secundaire ontruiming. In dat geval gaan de personen naar de verzamelplaats buiten het gebouw. Dit zijn de blauwe pijlen op de ontruimingsplattegronden. Er wordt pas besloten tot secundaire ontruiming als de omstandigheden dat vereisen. Dit kan zijn bij grote rookontwikkeling of bij snelle uitbreiding van brand. De interne organisatie zal hiervoor moeten worden opgeschaald om ervoor te kunnen zorgen dat de evacuatie op een zo veilig mogelijke manier kan worden gerealiseerd. Voor FPA Utrecht geldt bij interne opschaling dat tussen 7:30-23:00 het HCT-team wordt betrokken. Tussen 23:00-7:30 worden de BHV-ers van de andere afdelingen van de WA Hoeve via de Ploegleider betrokken.

Belangrijk: vluchtdeuren gaan bij brandalarm niet automatisch open. Gebruik hiervoor het blauwe staafje

Verzamelplaats bij evacuatie (ontruiming van het gehele gebouw)

**Verzamelplaats: Sporthal Wier +
Adres: Dagpauwoog 2
Postcode/plaats: 3734 AE den Dolder**

- Op de verzamelplaats wordt appèl gehouden door de PL of een door de PL aangewezen medewerker. Geconstateerde vermissingen van personen moeten direct worden doorgegeven aan de brandweer.
- Het is van belang om op de verzamelplaats te blijven totdat er toestemming is om terug te keren naar het gebouw/afdeling. Ga nooit op eigen gelegenheid terug. Dit mag pas nadat het gebouw is vrijgegeven door brandweer of politie.

6. Ondersteunende informatie

A. Objectgegevens

Technische installaties en blusvoorzieningen	Ja	Nee
PZI (piepersysteem)	X	
Slow whoop; luid alarm	X	
Brandmeldinstallatie	X	
Ontruimingsinstallatie	X	
Doormelding naar brandweer	X	
Bluswatervoorziening buiten (ondergrondse brandkraan)	X	
Bluswatervoorziening binnen (droge stijgleiding in trappenhuis)	X	
Brandslanghaspels	X	
Handbrandblussers	X	

B. Deursloten

De units van FHIC, Entree en Supp Gesloten worden gezien als cellencomplex. De toegangsdeuren van de units blijven bij brand gesloten. De deuren van de patiëntenkamers zijn voorzien van diverse sloten, te weten;

1. Dagslot

De patiënt kan de kamer zelfstandig verlaten d.m.v. de deurklink aan de binnenzijde. De patiënt kan de kamer zelfstandig betreden d.m.v. zijn eigen rode transponder die alleen toegang geeft tot die specifieke kamer. Elke patiënt heeft dus een eigen rode transponder om zijn eigen kamer te kunnen betreden. Verpleegkundig personeel kan de cliënten kamer betreden met de blauwe transponder. Bij brand kan de patiënt zelf de ruimte verlaten.

2. Nachtslot

Nachtslot wordt alleen toegepast als in het behandelplan is afgesproken dat een patiënt op bepaalde tijden gedurende de dag ingesloten dient te worden. In deze situatie zal de rode transponder van de patiënt niet werken en kan de kamer, ook bij brand niet verlaten worden.

Om de deur te vergrendelen dient de blauwe transponder door middel van het staafje van de medewerker 5 seconden voor de lezer gehouden te worden, het nachtslot zal nu in werking treden en het LED lampje naast de deur gaat nu rood branden. Op het TISM scherm (scherm welke de kamervergrendeling laat zien) in de verpleegpost wordt deze vergrendeling gesignaleerd.

3. Mechanisch (DJI) slot

Het is een vereiste van DJI dat kamers van patiënten met een fysieke sleutel mechanisch kunnen worden gesloten. Op het TISM scherm is dit dan zichtbaar door een rood bolletje met als bijtekst "DJI". Belangrijk is te om beseffen dat een deur die gesloten is door een fysieke sleutel ook alleen maar kan worden geopend door een fysieke sleutel. Wanneer een patiënt derhalve (tevens) mechanisch ingesloten wordt, wordt er een pictogram op de deur bevestigd van een slot, zodat bij ontruiming de mechanisch gesloten deuren goed herkenbaar zijn.

4. Paniek Ontgrendeling Knop (POK)

Deze knoppen bevinden zich in de meldkamer FPA Utrecht (V.025) en worden gebruikt in situaties waarbij het niet mogelijk is voor het BHV-team de deuren handmatig te ontgrendelen. De beslissing om de POK knop te gebruiken wordt genomen door de PL en/of de brandweer.

Deuren die gesloten zijn met het mechanisch DJI slot, gaan niet open door activering van de POK.

C. Korte omschrijving van de brandmeldinstallatie

1. Gebouw

- De begane grond is opgedeeld in 8 zones.
- De verdieping(en) zijn opgedeeld in 9 zones.
- De oudbouw (begane grond en de verdiepingen van SUPP Gesloten, SUPP Reso en ST Besloten) wordt gezien als één brandcompartiment. Een brandcompartiment is het gedeelte van één of meerdere bouwwerken dat is bestemd als maximaal uitbreidingsgebied van brand. Deze is 20 minuten brandwerend.
- In de nieuwbouw (verdieping SUPP Entree, ST Entree) geldt dat elke afdeling een aparte brandcompartiment is.
- Binnen de patiënt-zones bevinden zich de slaapkamers.
- Iedere slaapkamer in de nieuwbouw (verdieping SUPP Entree, ST Entree) vormt een sub-brandcompartiment (30 minuten brandwerend).
- Op die plekken waar de compartimenten bouwkundig op elkaar aansluiten zijn brand en rookscheidingen aangebracht, deze dienen te voorkomen dat in geval van brand er geen overslag van vuur en rook kan plaats vinden. De (vlucht) deuren in deze scheidingen gaan NIET open bij een brandalarm.
- Tussen de begane grond en de verdieping is een 30 minuten brandwerende scheiding aanwezig.
- De vluchtroute via de buitentrap op de verdieping is 30 minuten brandwerend afgescheiden van de begane grond.

2. Brandmeldinstallatie

De brandmeldinstallatie (BMI) bestaat uit een automatisch brand detectiesysteem met een volledig dekkinggebied in het gehele gebouw. Voor

het detecteren van rook en brand zijn binnen alle ruimten automatische brandmelders aangebracht. Ter aanduiding waar zich een eventuele melding voordoet is aan de buitenzijde van iedere ruimte een zogenaamde nevenindicator (rood signaallicht) aangebracht.

3. Ontruimingsinstallatie

De ontruimingsinstallatie bestaat uit de diverse handbrandmelders die in de directe nabijheid van de brandslanghaspels gemonteerd zijn. De werking wordt geactiveerd door het indrukken van het (breek) glas. Tevens is er een mogelijkheid tot ontruiming opgenomen in de centrale besturingskast (V.025).

1. Synoptisch paneel

In de centrale entree (V.002) is op de linker muurzijde een geografisch paneel gemonteerd. Dit paneel dient voor;

- Overzicht van gebouw en zones
- Signaleren van meldingen, zowel akoestisch als optisch
- Afstellen van signaleringen

2. Centrale besturingskast (Brandmeldinstallatie BMI kast)

De centrale besturingskast van de installatie is gemonteerd in de centrale meldkamer (V.025). De functies van de besturingskast zijn;

- Terugstellen van brand & ontruimingsmeldingen
- Bedienen van de ontruimingsinstallatie
- Uitlezen van de technische status
- In- en uitschakelen van overbruggingen
- Technisch beheer (administrator)

3. Automatische brandmeldingen

Deze meldingen kunnen enkel door de automatische rookmelders geactiveerd worden. Indien er een rookmelder geactiveerd wordt volgen onderstaande sturingen toegepast;

- Activeren brandmeldcentrale
- Activeren hoofdbrandmeldcentrale.
- Activeren melding naar centrale meldkamer
- Activeren van alarm naar PZI
- Activeren van akoestisch Slow-Whoop signaal, in de betreffende zone
- Activeren nevenindicator
- Activeren synoptisch paneel

4. Handbrandmeldingen

Door het in werking stellen van de handbrandmelder (ongeacht in welk deel van het pand), worden alle hierboven genoemde sturingen gedaan met als belangrijkste toevoeging;

- Activeren van akoestisch signaal "Slow Whoop" in het kantoorgedeelte.
- Extra melding naar de Brandweer "er is echt iets aan de hand"

5. Ontruimingsmeldingen

De bediening van de ontruimingsinstallatie kan worden verricht worden op de centrale besturingskast in de centrale meldkamer (V.025). Op het bedienpaneel bevinden zich afzonderlijke drukschakelaars voor de verschillende zones als mede één drukschakelaar voor totaalontruiming.

Bijlage 1: Verklarende woordenlijst

Alarmlocatie: Locatie van waar af alarm wordt geslagen of waar een calamiteit plaatsvindt of waar een calamiteit aanving.

BHV: Bedrijfs hulpverlening

BHV-er: Bedrijfs hulpverlener

BHV-sleutelbos: In de meldkamer aanwezige standaard sleutelbossen (2) die gereserveerd zijn voor gebruik door brandweer.

BHV-team: Basisteam van 7 in de BHV-methodiek opgeleide personen die reageren op alarmmeldingen gedurende de hun toegewezen dienst, waaronder de VK.

BMC: Brandmeldcentrale.

Brandmeldpaneel: Elektronisch meldpaneel in centrale hal waar brandlocatie in FPA Utrecht of Barentsz wordt aangegeven.

Calamiteitenteam: Team bestaande uit het management van afdeling FPA Utrecht en betrokken sleutelfiguren en sleutelfuncties dat zich richt op het geven van leiding en bieden van coördinatie in geval van een calamiteit.

Cellencomplex: De units Entree en (F)HIC van FPA Utrecht.

Fysiek ingrijpen: Situatie waarin HCT-3 technieken worden ingezet.

HCT-team: Basisteam van 7 in de HCT-methodiek opgeleide personen die reageren op alarmmeldingen gedurende de hun toegewezen dienst.

Leidinggevende: Direct leidinggevende of dienstdoend leidinggevende.

CMK: centrale meldkamer FPA Utrecht

Ploegleider: BHV-er, opgeleid tot ploegleider, altijd iemand van Team Veilig of ANW-hoofd. Verantwoordelijk voor goede inzet van BHV-team.

Ploegleider-sleutelbos: In de meldkamer aanwezige standaard sleutelbos (1) die gereserveerd zijn voor gebruik door de ploegleider. Medewerkers afdeling Veiligheid en de ANW-hoofden hebben standaard beschikking over deze sleutels aan hun vaste sleutelbos.

PL: Ploegleider.

POK: Paniekontgrendelingsknop. Centrale bediening vanuit centrale meldkamer voor alle elektronisch gestuurde deuren in FPA Utrecht

PZI: Personen Zoek Installatie. In de volksmond ook wel "pieper" genoemd.

Slow-whoop: Akoestische alarmering bij brandalarm.

VK: Verkenner, deze houdt contact met de ploegleider

